

NORGES HØYESTERETT

Den 6. mai 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Ringnes og Thyness i

HR-2021-969-U, (sak nr. 21-048614STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Brynjar Nielsen Meling)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Kristine Knutsen-Berge)

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom i sak om voldtekt, jf. straffeloven § 291 bokstav a.
- (2) A ble ved tiltalebeslutning 27. mars 2020 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 291 bokstav a for å ha skaffet seg seksuell omgang ved vold eller truende adferd. Grunnlaget for tiltalen er følgende:

«Søndag 8. desember 2019 mellom ca. klokken 17.30 – 21.30 på studenthybel i ----vegen 00 i Bergen, slo han B i magen, uttalte at de begge skulle dø, dyttet henne ned i sengen og presset en pute over ansiktet hennes. Da B gjorde motstand ved å forsøke å dytte han vekk og/eller dra han i håret, tok han tak i håret hennes og uttalte at dersom hun ikke var stille og gjorde som han sa, ville han gjøre noe verre som han egentlig ikke hadde lyst til, hvilket medførte at B på grunn av frykt for ytterligere voldsutøvelse oppga all motstand. Han tok henne deretter med inn på toalettet og låste døren, hvoretter han ba henne kle av seg og førte en eller flere fingre inn i endetarmsåpningen hennes.»

- (3) Bergen tingrett avsa 1. juli 2020 dom med slik domsslutning:
«A, født 00.00.1989, frifinnes.»
- (4) Påtalemyndigheten anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.
- (5) Gulating lagmannsrett avsa 17. februar 2021 dom med slik domsslutning:

«1. A, født 00.00.1989, dømmes for overtredelse av straffeloven § 291 bokstav a) til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder, hvorfra går 195 – etthundreogtiffem – dager for varetekt, jf. straffeloven § 83.

2. Innen 2 – to – uker fra forkynnelse av denne dom, tilpliktes han å betale oppreisning til B med 125 000 – etthundreogtjuefemtusen – kroner.»

- (6) A har anket til Høyesterett, og forsvarer har inngitt støtteskriv. Anken gjelder saksbehandlingen og straffutmålingen. Det er anført at lagmannsrettens begrunnelse er mangelfull.
- (7) Lagmannsretten har ikke drøftet grundig nok hvorfor fornærmedes forklaring legges til grunn og tiltaltes forklaring ikke er troverdig. Betydningen av hva fornærmede fortalte til moren, venner og helsestasjonen etter hendelsen, sannsynligheten for at fornærmede nevnte voldtekten ved ankomst til politistasjonen og betydningen av hennes seksuelle fantasier om tvang, er heller ikke drøftet tilstrekkelig. Videre er det anført at straffen er for høy, og det kreves ny behandling av det sivile kravet. I støtteskrivet er det nedlagt følgende påstand:

«Prinsipalt:

Gulstaing lagmannsretts dom av 17.02.21 i sak 20-108288AST-GULA/AVD2 oppheves.

Subsidiært:

A f. 00.00.89 anses på mildeste måte.»

- (8) *Påtalemyndigheten* har anført at det er klart at anken ikke vil føre frem, og at anken bør nektes fremmet.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet av tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Han har derfor ankerett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Anken kan da bare nektes fremmet dersom utvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre punktum.
- (10) A har som saksbehandlingsfeil anført at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle.
- (11) Straffeprosessloven § 40 fjerde ledd bestemmer at domsgrunnene skal «angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering». Om innholdet i dette kravet er det i HR-2018-2109-U avsnitt 12 og 13 uttalt:

«I saker som er behandlet med meddomsrett, følger det av straffeprosessloven § 40 fjerde ledd at domsgrunnene skal angi 'hovedpunktene i rettens bevisvurdering'. I Rt-2011-172 avsnitt 29 er dette presisert dit hen at retten må redegjøre for 'hvorfor et bestemt bevisresultat legges til grunn'. Det som først og fremst kreves, er at det blir redegjort for de 'springende – dvs. sentrale – punkter ved bevisvurderingen, og kort angitt hva som har vært avgjørende', jf. også HR-2018-1601-U avsnitt 14. Ved frifinnelse i tingretten og domfellelse i lagmannsretten, må det gjøres nærmere rede for bevisvurderingen i tilknytning til de omstendighetene der lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten, jf. Rt-2009-1439 avsnitt 32-34 og HR-2017-1246-A avsnitt 24.

Mangelfulle domsgrunner vil sjelden bli ansett som en saksbehandlingsfeil som fører til opphevelse av dommen. For at en mangelfull begrunnelse skal føre til opphevelse, må sentrale punkter i bevisvurderingen bli stående uforklart, jf. Rt-2011-172 avsnitt 29 med henvisning til blant annet Rt-2009-1526 avsnitt 35-37.»

- (12) Tingrettens frifinnelse var begrunnet med at retten ikke utover enhver rimelig tvil fant å kunne se bort fra at tiltaltes forklaring er riktig. Lagmannsretten har gitt følgende begrunnelse for hvorfor den har konkludert annerledes enn tingretten:

«Lagmannsretten finner for sin del å legge avgjørende vekt på den forklaring som fornærmede har gitt i saken, så vel i sin anmeldelse, i etterfølgende politiavhør og i sin meget utfyllende rettslige forklaring for lagmannsretten. Hennes forklaring er på de avgjørende og springende punkter i saken, konsistent og troverdig. Tiltalte har for sin del helt ut nektet for at han skal ha hatt seksuell kontakt av noe slag med fornærmede den aktuelle kveld. Lagmannsretten tar i denne sammenheng utgangspunkt i at det er alminnelig anerkjent at den dømmende rett ved sitt bevisresultat kan bygge på en vurdering av tiltaltes og fornærmedes troverdighet, jf. Rt-2011-641, premiss 28. Etter lagmannsrettens syn underbygges også fornærmedes forklaring i saken her på måten hun har fremstått på under sakens behandling, samt av andre viktige bevismomenter fra tiden umiddelbart etter hendelsen den 08.12.2019, jf. nærmere nedenfor.»

- (13) I den videre drøftelsen heter det at tiltaltes forklaring om at det ikke skjedde noen voldsbruk, eller at han ikke forgrep seg på fornærmede i dusjen, ikke er troverdig. Lagmannsretten avviser at fornærmedes seksuelle fantasier og partenes tidligere seksuelle kontakt har betydning for «det konkrete bevissspørsmål saken her gjelder, nemlig om det den aktuelle kveld fant sted voldtekt til seksuell omgang, slik fornærmede har påstått». Retten legger heller ikke avgjørende vekt på at fornærmede i meldinger til moren og venner, og til helsestasjonen for ungdom, ikke konkret beskrev at det hadde funnet sted en voldtekt. Også opplysningen om at fornærmede ved oppmøte på politistasjonen ble bedt om å sende inn anmeldelse ved bruk av e-post, er uttrykkelig vurdert av lagmannsretten.
- (14) Utvalget finner det klart at lagmannsrettens begrunnelse oppfylder kravene i straffeprosessloven § 40. Retten har redegjort for hovedpunktene i bevisvurderingen og det som har vært avgjørende for bevisresultatet. Verken vektleggingen av fornærmedes forklaring, eller noen av de andre momentene som er trukket fram i anken, står uforklart. Lagmannsrettens konkrete bevisvurdering kan ikke prøves av Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 306 andre ledd.
- (15) Ved straffutmålingen har lagmannsretten funnet veiledning i HR-2013-1238-A, der det i avsnitt 19 er angitt at «straffen for voldtekt i form av innføring av én eller flere fingre i skjede eller endetarmsåpning må som et utgangspunkt være fengsel i tre år og tre måneder». Dette utgangspunktet er fulgt opp i praksis, jf. blant annet Rt-2015-943 avsnitt 16 og HR-2019-2385-A avsnitt 17.
- (16) Lagmannsretten har videre lagt vekt på at fornærmede har vært utsatt for en alvorlig og skremmende integritetskrenkelse, og at allmennpreventive hensyn må tillegges sentral vekt. Det er trukket frem at overgrepet fant sted i eget hjem, og at fornærmede i dag er blitt utrygg og føler at hun må «se seg over skulderen» når hun er ute.
- (17) Etter utvalgets syn foreligger det ikke noe åpenbart misforhold mellom straffen og de straffbare handlingene som tiltalte er funnet skyldig i, jf. straffeprosessloven § 344.
- (18) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den

foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.

- (19) Når anken over straffekravet nektes fremmet, skal det ikke tas stilling til begjæringen om ny behandling av sivile krav, jf. forutsetningsvis straffeprosessloven § 434 sjuende ledd.

S L U T N I N G

Anken over straffedommen nektes fremmet.

Arne Ringnes
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)